

Essay: Hvad fattigdom betyder

Af Nadja Engsig, socialrådgiverstuderende

Jeg voksede op sammen med min enlige mor, min lillesøster og til tider også vores storebror. Det var bestemt ikke et liv i sus og dus. Det var i 90'erne, og fordi mor havde en depression, modtog hun en eller anden form for overførselsindkomst. Jeg er stadig ikke sikker på hvilken - eller om den overhovedet eksisterer i dag. Jeg tror det næppe.

Min far prøvede at drikke sig selv i graven og havde derfor kun med nød og næppe råd til øl, når jeg var på besøg hver anden weekend. Men han købte altid makrelsalat, kalkunpølse og toastbrød, når jeg kom. For det vidste han, at jeg kunne lide. Det kunne jeg leve af en hel weekend.

Hjemme hos mor var der ikke råd til selv de helt basale ting, såsom mad, skoleudstyr, tøj og sæbe. Jeg mindes madpakkerne med muggent rugbrød, rudekuverterne der stod som en dunkende rædsel, gemt væk bagerst i skabet i køkkenet, lommepengene der sidst på ugen var væk, fordi mor skulle bruge pengene til en regning der kørte på sidste advarsel. Eller på en gave. Eller på en kæreste.

Lejligheden vi boede i var mor ved at miste flere gange, fordi hun ikke altid fik betalt huslejen til tiden. Det kan ske, når kærester, gaver og bankospil er en højere prioritet end børnene. Min mors evne til at prioritere har altid været ikke-eksisterende – som voksen er jeg ligeglad, for nu klarer jeg mig selv. Men som barn var det forfærdeligt. For det var mig og mine søskende der måtte undvære. Altid. Der var aldrig nogen der prøvede at lære min mor at prioritere anderledes. Hverken dengang eller nu – i dag er det også ligegyldigt. Hun er på førtidspension og har ingen hjemmeboende børn. Eget ansvar, og alt det der, ikke?

Jeg kan ikke tælle hvor mange gange jeg måtte stjæle mad i Netto. Hvor mange gange jeg bad til at ingen opdagede mig. Hvor mange gange jeg slog tre gange på skraldespanden udenfor butikken, fordi jeg havde en idé om at det bragte held. Det værst tænkelige ville have været at blive fanget foran nogen jeg kendte. Den tanke kunne jeg slet ikke overkomme. Men jeg blev aldrig taget. Jeg skylder Netto for en del pakker toast og hamburgerryg efterhånden. Undskyld, Netto. At stjæle mad var én ting – en anden var altid at være håbløst bagud på det der var moderne. For mig var det Tamagotchi'en, trompetbukserne og Spice Girls billeder. Jeg havde kun sidstnævnte, og kun fordi jeg en sjældnen gang imellem når månen stod højest, fik lov til at købe en pakke for mors penge. Det var store sager at tage i

skole med nye billeder – og endnu bedre hvis man havde fået et billede ingen anden havde.

Som det barn jeg var, forstod jeg ikke, at det ikke var Spice Girls billederne, der gjorde mig glad. Det var ikke det at eje noget først. Det var den flygtige tilknytning der opstod i det sekund min mor sagde ”ok, så tag en pakke”. Ja, det lyder måske helt skørt, men når man vokser op med en enlig mor der er deprimeret, så står tilknytning ikke først på menuen. Den er faktisk slet ikke på menuen. I hvert fald ikke hjemme hos os. Men lige dér, når jeg fik Spice Girls billeder, så var den der! Et kort sekund kunne jeg smage den, mærke den og vokse af den – og det var rart at det var min mor, og ikke en udefrakommende som det ellers plejede at være.

Der gik ikke mange år før min mor ikke længere kunne håndtere mig. Jeg var blevet teenager og blev anbragt udenfor hjemmet på en efterskole. Det gik ikke helt efter planen, og da jeg kom hjem igen var jeg begyndt at ryge hash og var blevet endnu mere besværlig. Ingen omsorg, ingen kærlighed, overgreb og en fuld far kan sætte vrede, dybe spor i en teenager.

Jeg blev igen anbragt. Nu i egen bolig som 15-årig. Langt væk hjemmefra og med mor som billedet på, hvordan man gør med regninger og husholdning. Så jeg betalte aldrig mine regninger. Jeg fik hvad der svarede til en lille kontanthjælp og når min husleje var betalt, havde jeg 1500,- at leve for. Det skulle betale telefon, internet, mad, bus, personlig pleje – det hele. Når vi nåede tre dage ind i en måned var min konto tom. Så jeg begyndte at låne penge af venner. Jeg begyndte at købe ting på afbetaling som jeg kunne sælge. Det var noget skidt.

Som 18-årig tog jeg et lån i banken fordi en kæreste fik mig til at tro, at jeg havde trådt på hans bærbare og ødelagt den. Det havde jeg ikke, men jeg havde set mor gøre alt for mænd og jeg vidste at mænd havde penge, så dem skulle man sørge for at behandle godt. Så jeg lånte 15.000,- i min bank. Uden problemer. I dag er jeg 30 og jeg har det stadig svært med økonomi. Men det er kun en brøkdel af de udfordringer jeg har stået med.

I dag snakkes der om absolut og relativ fattigdom – og selvom vi måske ikke har et problem med absolut fattigdom i Danmark, så er relativ fattigdom stadig fattigdom. Det har konsekvenser på længere sigt, når mor ikke har råd til at købe medicin, vinterjakke, skoleudstyr. Det har konsekvenser på længere sigt, når børn ser forældre gemme regninger, undgå døren når fogeden ringer på og tager det med sig videre i voksenlivet. Ligesom jeg selv gjorde. Jeg havde nogen der stoppede mig – jeg mødte nogen der formåede at spejle mig, se mig og guide mig. Det er desværre ikke alle forundt, men det burde det være.

Fattigdommen forsvinder ikke, bare fordi man fjerner den officielle fattigdomsgrænse, Karen Ellemann.

Når man begynder at skære i ydelser for at ramme de få, men ender med at ramme de mange – som de godt 62.000 børn hvis forældre er ramt af kontanthjælpsloftet på den ene eller den anden måde – så er man ude på et sidespor, der er så grusomt, at jeg får ondt i maven, når jeg tænker på, at jeg kunne have været et barn i dag. I dag, hvor der er et pres der er meget større på individet end da jeg var barn. Jeg har det ofte pissesvært for at sige det mildt, og jeg skal kæmpe mig igennem uddannelse og min tilværelse – mere end mange af mine veninder skal. Jeg frygter for de konsekvenser de økonomiske reformer kommer til at have i fremtiden. Vi kan gisne og bide negle, men vi kan også lytte. Vi kan lytte til de børn der er vokset op i fattigdom og som lever med konsekvenserne af det i dag. Hvor er deres stemmer?

Væk med de økonomiske reformer, kontanthjælpsloftet, 225 timers reglen, kontrol af overnatninger. Ind med socialt ansvar, et system hvor mennesket er det bærende element, ikke økonomien. Socialrådgiverne skal ikke være koordinator mellem system og borger – de skal være borgerens advokater. De skal ikke uddanne sig og fra første studiedag sige ”det er et godt HK-job” eller ”jeg har ikke tænkt mig at redde hele verden”. Hør lige, hvem fanden skal så?

Vi skal alle tage ansvar, vi skal alle sige fra over for populistiske tiltag, reformer og hvad de nu ellers disker op med – for de er aldrig gennemtænkt, og 10 år senere står vi med et nyt og større problem. Lad os nu løse det egentlige problem – det er ikke at der kommer fremmede og stjæler alle vores skattepenge. Det er ikke at alle der modtager offentlige ydelser er ude på at snyde.

Næ, problemet er dig. Og mig. Vi skal rense vores indre bullshit-filter og så skal vi stoppe med at pege fingre af naboen. Vi skal pege den mod os selv. Hvad kan JEG gøre bedre?

Hvordan kan JEG hjælpe? Hvilket ansvar har JEG?

Ansaret er vores. Vi kan gøre det bedre. Vi skal gøre det bedre. Vi kan ikke være andet bekendt.